

Katedra ruského a francouzského jazyka

Pedagogická fakulta

Západočeské univerzity v Plzni

Jungmannova 1

306 19 Plzeň

tel. 377 63 6171

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Práce : bakalářská
Posudek : vedoucího
Práci hodnotil(a): Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.

Práci předložil(a): **Petra Klásková**
Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Název práce: Tradice ruské svatby v porovnání s českou svatbou
(Sémantické a kulturologické hledisko)

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce bylo popsat a analyzovat svatební zvyky v ruštině, pokusit se je analyzovat v porovnání se svatebními tradicemi v Čechách dříve i v současnosti. S tímto základním cílem souvisí rozbor zkoumané slovní zásoby z hlediska sémantického a sestavení základního česko-ruského slovníčku.

Lze konstatovat, že cíl bakalářské práce byl zcela splněn.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Bakalářská práce je rozdělena do dvou základních kapitol. V první kapitole autorka podrobně analyzuje jednotlivé předsvatební zvyky typické pro ruskou a českou svatbu. Popisuje, jak probíhaly námluvy, zasnuby, loučení se svobodou, jaký svatební oděv oblékaly nevěsty dříve a nyní. Všímá si termínů spojených se svatebními tradicemi a vysvětluje je. Svá tvrzení opírá o původní ruské zdroje (Zorin, Balašov, Kuzněcova, Loginova, Koskina, Marčenko, Gorožanina aj.) a rovněž o české zdroje (Komorovský, Vykoukal, Halířová, Frolec, Sluková, Bognerová, Janečková aj.). Kromě běžných pojmů jako např. *сват, сваха, смотрины, сговор, выкуп, сватовство, девичник, мальчишник* aj. se setkáváme také s méně známými výrazy, např. *магарыч* (s.11). V úvahu je brána doba, která měla vliv na utváření a zánik zvyků dodržovaných před svatbou.

Pozornost je věnována tradičnímu svatebnímu oblečení nevěsty a ženicha tak, jak se nosil dříve v Rusku i v Čechách. Kladně hodnotíme, že si autorka všímá nejen typického městského svatebního oděvu, ale přibližuje rovněž venkovský lidový kroj. Nalézáme zde popis svátečního plzeňského ženského kroje včetně jednotlivých doplňků. Stručně a výstižně je vysvětlen význam barev ve svatebním oděvu, nastíněn je jeho vývoj a rozdíl v oděvu svobodných dívek a vdaných žen.

Druhá kapitola je věnována ruskému a českému svatebnímu obřadu a s ním spojenými tradicemi. Autorka si všímá církevního a občanského sňatku. Tvrzení o převládání církevního sňatku v Rusku však považujeme za relativní. V této části nalézáme zmínky o vhodné či nevhodné době pro uzavření manželství, spojené mnohdy s pověrami. Porovnávají se jídla typická pro ruskou a českou svatební hostinu. Není opomenut ani lexém „*зорько*“, je vysvětlován jeho význam při ruské svatební hostině. Pojednání o svatebním rituálu uzavírají vybrané ruské a české pověry, ke kterým autorka činí vlastní závěry o jejich shodnosti a odlišnosti.

Součástí druhé kapitoly je rozbor aktuální slovní zásoby z hlediska sémantického, výběrově etymologického, stylistického a slovtvorného. Autorka pracuje s výkladovými, překladovými a etymologickými slovníky, zkoumá lexémy slovanského původu, k nimž patří např. *отец, мать, брат, невеста, жених, свадьба, сват* aj. Činí závěry týkající se stylistického použití a aktuálnosti lexému v současné době. Podrobně je analyzována slovní zásoba označující příbuzenské vztahy. Zkoumané výrazy jsou rozděleny do tří skupin: 1. přími (pokrevní

příbuzní (*бабушка, брат, двоюродный брат, внучка, ...*); 2. příbuzenství podle vztahů, vytvářejících se na základě uzavření sňatku (*свекровь, теща, свёкор, шури́н, доверь, свояк, ...*); 3. termíny týkající se nepřibuzenských vztahů (*крестный брат, кума, падчерица, сводный брат, ...*). Zajímavé je pojednání o funkci adjektiv jako součástí slovních spojení označujících příbuzenské vztahy. Je činěn závěr v tom smyslu, že slovní zásoba v ruštině ve zkoumaném sémantickém poli je velice pestrá. Lze se ztotožnit se závěry autorky v tom, že ruština skutečně disponuje větším množstvím lexémů, používaných při označení nejbližších příbuzenských vztahů (*золовка, невестка*). Čeština místo nich používá opisů. Bez povšimnutí nezůstalo hledisko stylistické. Vyskytují se výrazy spisovné (*свадьба, жених, невеста*), hovorové (*женеховский, сношенька*), lidové (*магарыч*), zastaralé (*тысяцкий, дружка, уичич*).

Kromě převládající slovní zásoby slovanského původu si autorka všimá přejatých výrazů a stručně je analyzuje. Z přejímek se v oblasti svatebních tradic vyskytují především slova turkotatarského původu. Vzhledem k absenci podobných výrazů v češtině, považujeme tuto část rovněž za velmi důležitou. Některé přejaté lexémy zdomácněly a během staletí nebyly nahrazeny výrazy ruského původu. Jedná se např. o výrazy z oblasti svatebního oblečení (*сарфан, чулки, фата, тесьма, бахрома, кафтан, штаны*) a průběhu samotné svatby nebo slova se svatbou spojená (*тамада* – zastaralé *тысяцкий* a *дружка*; *тост, семейный очаг*). Autorka na příkladech demonstruje posun ve významu lexémů. Některé z nich mají význam kulturologický (*тамада*), další mají v současnosti význam historický či etnografický, dialektní (*тысяцкий*).

Autorka správně konstatuje, že díky bohatosti lexémů ve zkoumané oblasti vznikají synonymické řady, které se mohou stylisticky lišit. Zde opět ruština disponuje bohatším množstvím hovorových lexémů v porovnání s češtinou. Za pozornost jistě stojí příklady, ve kterých autorka soustředila pozornost na obtížnější jevy v porovnání s češtinou, jako jsou např. odlišné slovesné vazby (*вступить в брак, жениться на ком, брак по любви*), pravopisné či sémantické odlišnosti a zvláštnosti.

Součástí bakalářské práce je česko-ruský slovníček a dotazník, zahrnující 12 otázek. Výsledky jsou shrnuty do názorných grafů, které naznačují určitý posun v názorech na svatbu a svatební tradice u současné mladé generace. Slovníček i dotazník celkově velice vhodně doplňují bakalářskou práci.

Bakalářská práce je zpracována tvůrčím způsobem. Jednotlivé pojmy jsou logicky vysvětlovány za pomoci dostupné literatury a slovníků.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Posuzovaná práce je psána česky. Jazykový projev je na odpovídající úrovni. Stěžejní výrazy uvádí autorka rovněž ruský a vysvětluje je. Důsledně jsou dodržovány citace a odkazy na odbornou literaturu. Kapitoly i podkapitoly jsou přehledně uspořádané, vyskytuje se minimum chyb a překlepů, např. s.51 (konferenciér), s.54 (двоюродный). Jednotlivé kapitoly jsou logicky členěné, autorka činí stručné shrnutí a závěry k dílčím otázkám. Celkově je práce nápaditě a velmi pečlivě zpracována.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Autorka zpracovala zvolené téma komplexně, nápaditě a tvůrčím způsobem. Prokazuje schopnost pracovat s různými slovníky a činit odpovídající závěry k problematice lingvistického charakteru. Kladně hodnotíme snahu porovnat tradice minulé a současné ve srovnávacím rusko-českém plánu. Zvláště oceňujeme logické a vyčerpávající zpracování aktuální slovní zásoby z hlediska lingvistického, které lze považovat za velice přínosné z pohledu česko-ruských porovnávacích vztahů.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Vysvětlíte stručně (v bodech) základní rozdíly

a) ve svatebních tradicích (ruská a česká svatba)

b) ve zkoumané slovní zásobě (ruština v porovnání s češtinou)

2. Stručně zhodnoťte výsledky dotazníku.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA: **v ý b o r n ě**

Datum: 15.05.2012

Podpis: Mgr. Jiřina Svobodová, CSc.